

PRESUDA SUDA

12. veljače 1974.

„Jednako postupanje prema radnicima koji su državljeni drugih država članica”

U predmetu 152/73,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Bundesarbeitsgericht (Savezni radni sud, Njemačka), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Giovannija Marije Sotgiua, kvalificiranog poštanskog radnika sa stalnom adresom u Stuttgartu,

i

Deutsche Bundespost, Glavna uprava u Stuttgartu,

o tumačenju članka 48. stavka 4. Ugovora o EEZ-u i članka 7. stavaka 1. i 4. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice,

SUD,

u sastavu: R. Lecourt, predsjednik, A. M. Donner i M. Sørensen, predsjednici vijeća, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (izvjestitelj), H. Kutscher, C. Ó Dálaigh i A. J. Mackenzie Stuart, suci,

nezavisni odvjetnik: H. Mayras,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 28. ožujka 1973., koje je tajništvo Suda zaprimilo 20. srpnja 1973., Bundesarbeitsgericht (Savezni radni sud) uputio je, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, tri prethodna pitanja o tumačenju članka 48. stavka 4. Ugovora o osnivanju

Europske ekonomske zajednice i članka 7. stavaka 1. i 4. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL 1968, L 257, str. 2.).

Ta su pitanja postavljena u okviru spora koji je protiv Deutsche Bundesposta pokrenuo talijanski državljanin koji je u toj organizaciji zaposlen kao radnik u vezi s plaćanjem „naknade za odvojeni život” koja se u određenim uvjetima dodjeljuje radnicima koji su raspoređeni na radna mjesta izvan svojeg mesta boravišta.

Prvo pitanje

- 2 Prvim pitanjem pita se mogu li na temelju izuzeća predviđenog člankom 48. stavkom 4. Ugovora o EEZ-u radnici zaposleni u javnim službama države članice, u ovom slučaju u poštanskoj upravi, u okviru ugovora o radu u skladu s privatnim pravom, biti isključeni iz pravila nediskriminacije koje je utvrđeno u članku 7. stavnica 1. i 4. Uredbe br. 1612/68.
- 3 Člankom 48. Ugovora osigurava se sloboda kretanja radnika unutar Zajednice te je u tu svrhu stavkom 2. propisano „ukidanje svake diskriminacije na temelju državljanstva među radnicima iz država članica u vezi sa zapošljavanjem, primicima od rada i ostalim uvjetima rada i zapošljavanja” [neslužbeni prijevod].

Člankom 7. stavkom 1. Uredbe br. 1612/68 u tom je pogledu propisano da se „[p]rema radniku koji je državljanin države članice ne smije, zbog njegovog državljanstva, u drugoj državi članici postupati drukčije nego što se postupa prema domaćim radnicima kad je riječ o uvjetima zapošljavanja i rada, a posebno primicima od rada...” [neslužbeni prijevod].

Stavak 4. tog članka glasi: „[n]ištave su sve odredbe kolektivnog ili pojedinačnog ugovora ili drugog kolektivnog propisa u vezi sa zadovoljavanjem uvjeta za zapošljavanje, primicima od rada i drugim uvjetima rada ili otpuštanja kojima se utvrđuju ili dopuštaju diskriminirajući uvjeti za radnike koji su državljeni drugih država članica” [neslužbeni prijevod].

Međutim, u skladu s člankom 48. stavkom 4. Ugovora, te odredbe ne primjenjuju se na „zapošljavanje u javnim službama”.

Stoga treba utvrditi opseg tog izuzeća.

- 4 Uzimajući u obzir temeljnu narav koju u sustavu Ugovora imaju načela slobode kretanja radnika i jednakog postupanja prema radnicima unutar Zajednice, opseg izuzeća predviđenih člankom 48. stavkom 4. ne može prelaziti cilj zbog kojeg je uvrštena ta klauzula o odstupanju.

Interesi čija je zaštita omogućena državama članicama na temelju tog odstupanja zadovoljeni su mogućnošću da se stranim državljanima ograniči pristup određenim djelatnostima u javnim službama.

S druge strane, tom se odredbom ne mogu opravdati diskriminirajuće mјere koje se odnose na primitke od rada ili druge uvjete zapоšljavanja protiv radnika nakon što im je dopušten pristup javnim službama.

Sama činjenica da im je dopušten pristup pokazuje da nisu u pitanju interesi kojima se opravdavaju izuzeća od načela nediskriminacije koja su dopuštena člankom 48. stavkom 4.

- 5 Nadalje, valja pojasniti može li se opseg izuzeća predviđenog člankom 48. stavkom 4. odrediti s obzirom na utvrđenje pravnog odnosa između zaposlenika i uprave koja ga zapоšjava.

U nedostatku razlike u odredbi na koju se upućuje nije važno je li zaposlenik zaposlen kao radnik („ouvrier”), djelatnik („employé”) ili službenik („fonctionnaire”) ili čak podliježe li njegov radni odnos javnom ili privatnom pravu.

Ta pravna utvrđenja mogu se mijenjati u nacionalnim zakonodavstvima i stoga ne mogu osigurati kriterij za pravilno tumačenje zahtjeva prava Zajednice.

- 6 Stoga na upućeno pitanje valja odgovoriti da članak 48. stavak 4. Ugovora treba tumačiti na način da se izuzeće predviđeno tom odredbom odnosi isključivo na pristup zapоšljavanju u javnim službama i da narav pravnog odnosa između zaposlenika i uprave koja ga zapоšjava u tom pogledu nije bitna.

Drugo pitanje

- 7 Drugim pitanjem pita se treba li članak 7. stavke 1. i 4. Uredbe br. 1612/68 tumačiti na način da je naknada za odvojeni život koja se plaća kao dodatak uz plaću obuhvaćena pojmom „uvjeti zapоšljavanja i rada”.

To je pitanje postavljeno s obzirom na narav tog plaćanja i uzimajući u obzir činjenicu da je u skladu s primjenjivim nacionalnim odredbama riječ o neobveznom plaćanju.

- 8 Cilj je članka 7. Uredbe br. 1612/68 osigurati jednakost postupanja prema radnicima koji su državljeni država članica u pogledu svih zakonskih ili ugovornih odredbi kojima se određuje njihov položaj, a posebno njihova financijska prava.

Naknada za odvojeni život, u mjeri u kojoj čini nadoknadu za pretrpljene neugodnosti radnika koji je odvojen od svojeg obiteljskog doma, dodatna je naknada i stoga je jedan od „uvjeta zapоšljavanja i rada” u smislu uredbe.

U tom pogledu nije bitno plaća li se naknada na temelju zakonske ili ugovorne obveze ili samo prema izboru države u svojstvu poslodavca.

Čim država iskoristi tu mogućnost u korist svojih državljanina, obvezna je pogodnost proširiti i na radnike koji su državljeni drugih država članica i nalaze se u istoj situaciji.

- 9 Stoga na upućeno pitanje valja odgovoriti da članak 7. stavke 1. i 4. Uredbe br. 1612/68 treba tumačiti na način da je naknada za odvojeni život, koja se plaća kao dodatak uz plaću, obuhvaćena pojmom „uvjeti zapošljavanja i rada”, pri čemu nije potrebno utvrditi je li plaćanje neobvezno ili se temelji na zakonskoj ili ugovornoj obvezi.

Treće pitanje

- 10 Trećim pitanjem pita se treba li članak 7. stavke 1. i 4. Uredbe br. 1612/68 tumačiti na način da se zabranjuje ne samo drukčije postupanje prema radniku jer je državljanin druge države članice, već i drukčije postupanje prema radniku jer ima boravište u drugoj državi članici.
- 11 Pravilima o jednakom postupanju iz Ugovora i iz članka 7. Uredbe br. 1612/68 zabranjuje se ne samo očita diskriminacija na temelju državljanstva, već i svi prikriveni oblici diskriminacije koji primjenom drugih kriterija razlikovanja u stvarnosti dovode do istog rezultata.

To tumačenje, koje je nužno za osiguravanje učinkovitosti jednog od temeljnih načela Zajednice, izričito je priznato petom uvodnom izjavom Uredbe br. 1612/68, kojom se zahtijeva da se osigura jednak postupanje prema radnicima „*de facto i de jure*”.

Stoga nije moguće isključiti da se kriteriji kao što su mjesto podrijetla ili boravište radnika mogu, s obzirom na njihov praktični učinak i ovisno o okolnostima, izjednačiti s diskriminacijom na temelju državljanstva koja je zabranjena Ugovorom i uredbom.

- 12 Međutim, to ne bi bio slučaj ako bi se u uvjetima za dodjelu naknade za odvojeni život i pravilima o njezinu plaćanju uzele u obzir objektivne razlike u situaciji radnikâ ovisno o tome je li u trenutku zapošljavanja njihovo boravište na državnom području predmetne države članice ili u inozemstvu.

U tom pogledu, činjenica da je u slučaju radnika s boravištem na državnom području predmetne države članice plaćanje naknade za odvojeni život privremeno i povezano s obvezom prijenosa boravišta u mjesto rada, dok se u slučaju radnika koji imaju boravište u inozemstvu, neovisno o njihovu državljanstvu, ista naknada plaća na neodređeno vrijeme i nije povezana ni s jednom takvom obvezom, može biti valjan razlog za različite iznose plaćanja.

U svakom slučaju, nije moguće tvrditi da postoji diskriminacija koja se protivi Ugovoru i uredbi ako iz cijelokupne usporedbe dvaju sustava naknada proizlazi da radnici koji

zadrže svoje boravište u inozemstvu nisu u nepovoljnem položaju u odnosu na radnike koji uspostave boravište na državnom području predmetne države članice.

- 13 Na upućeno pitanje valja odgovoriti da uzimanje u obzir činjenice, kao kriterija za dodjelu naknade za odvojeni život, da radnik ima boravište u drugoj državi članici može, ovisno o okolnostima, biti diskriminacija koja je zabranjena člankom 7. stavcima 1. i 4. Uredbe br. 1612/68.

Međutim, to nije slučaj ako se u sustavu koji se odnosi na takvu naknadu uzimaju u obzir objektivne razlike u situaciji radnikâ ovisno o tome je li u trenutku zapošljavanja njihovo boravište na državnom području predmetne države članice ili u inozemstvu.

Troškovi

- 14 Troškovi vlade Savezne Republike Njemačke, vlade Talijanske Republike i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se.

Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred Bundesarbeitsgerichtom (Savezni radni sud), na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

uzimajući u obzir postupovne akte,

saslušavši izvješće suca izvjestitelja,

saslušavši usmena očitovanja vlade Savezne Republike Njemačke i Komisije Europskih zajednica,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske ekonomске zajednice, a posebno njegove članke 48. i 177.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice,

uzimajući u obzir Protokol o Statutu Suda Europske ekonomске zajednice, a posebno njegov članak 20.,

uzimajući u obzir Poslovnik Suda Europskih zajednica,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je rješenjem od 28. ožujka 1973. uputio Bundesarbeitsgericht (Savezni radni sud) (četvrto vijeće), odlučuje:

1. **Članak 48. stavak 4. Ugovora treba tumačiti na način da se izuzeće predviđeno tom odredbom odnosi isključivo na pristup zapošljavanju u javnim službama. Narav pravnog odnosa između zaposlenika i uprave koja ga zapošljava u tom pogledu nije bitna.**
2. **Članak 7. stavke 1. i 4. Uredbe br. 1612/68 treba tumačiti na način da je naknada za odvojeni život, koja se plaća kao dodatak uz plaću, obuhvaćena pojmom „uvjeti zapošljavanja i rada”, pri čemu nije potrebno utvrditi je li plaćanje neobvezno ili se temelji na zakonskoj ili ugovornoj obvezi.**
3. **Uzimanje u obzir činjenice, kao kriterija za dodjelu naknade za odvojeni život, da radnik ima boravište u drugoj državi članici može, ovisno o okolnostima, biti diskriminacija koja je zabranjena člankom 7. stavnica 1. i 4. Uredbe br. 1612/68. Međutim, to nije slučaj ako se u sustavu koji se odnosi na takvu naknadu uzimaju u obzir objektivne razlike u situaciji radnikâ ovisno o tome je li u trenutku zapošljavanja njihovo boravište na državnom području predmetne države članice ili u inozemstvu.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 12. veljače 1974.

[Potpisi]